

پژوهشکده پولی و بانکی
بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

لزوم اصلاحات ساختاری پایدارکننده نرخ تورم تک‌رقمی در شبکه‌ی بانکی

علی بهادر

MBRI -PN-95001

فروردین ۱۳۹۵

یادداشت سیاستی

www.mbri.ac.ir

پژوهشکده پولی و بانکی
بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

پژوهشکده پولی و بانکی

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

تهران: میدان آرژانتین، ابتدای بزرگراه آفریقا، پلاک ۱۰

کدپستی: ۱۵۱۴۹۴۷۱۱۱ صندوق پستی: ۷۹۴۹-۱۵۸۷۵

www.mbri.ac.ir

- دیدگاه و نظرات ارائه‌شده در این مقاله متعلق به نویسندگان بوده و لزوماً نظر پژوهشکده پولی و بانکی را منعکس نمی‌کند.
- کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر متعلق به پژوهشکده پولی و بانکی می‌باشد، لیکن استفاده از نتایج این مقاله با ذکر منبع بلامانع است.

لزوم اصلاحات ساختاری پایدارکننده نرخ تورم تک‌رقمی در شبکه‌ی بانکی^۱

علی بهادر^۲

چکیده

اصلاحات ساختاری نظام بانکی از جهات مختلف بسیار مهم است و یکی از ارکان ضروری برای دستیابی به نرخ تورم تک‌رقمی پایدار به‌شمار می‌آید. هدف اول یادداشت حاضر پاسخ به این پرسش است که چرا برخی مشکلات ساختاری نظام بانکی تهدیدی برای ثبات قیمتی محسوب می‌شود. این یادداشت به دو سازوکار برای بروز پدیده‌ی تفوق بخش مالی-بانکی می‌پردازد که بر اثر آنها سیاست پولی تحت سلطه‌ی ضعف‌های ساختاری نظام بانکی قرار می‌گیرد و هدف ثبات قیمتی از دست می‌رود. هدف دوم بررسی شواهدی چند از وضعیت نظام بانکی ایران و تبیین چگونگی حکایت این شواهد از مشکلات ساختاری است که فرضیه‌ی بروز تفوق بخش مالی-بانکی در سال‌های اخیر و نیز احتمال بروز آن را در سال‌های پیش رو تقویت می‌کند. بر اساس این یادداشت اگر اصلاحات نهادی لازم برای نهادینه‌کردن نرخ تورم تک‌رقمی بسته‌ای جامع تلقی شود، «اصلاحات حوزه‌ی بانکی» از اجزای غیرقابل‌انکار این بسته‌ی اصلاحات است و به‌نظر می‌رسد برخی از این کاستی‌های ساختاری در نظام بانکی تشکیل‌دهنده‌ی بخشی از عوامل ساختاری «هسته‌ی سخت تورم» در اقتصاد ایران است.

^۱ این یادداشت برگرفته از مقاله‌ی در حال کار زیر است:

بهادر، ع. (۱۳۹۴). تفوق بخش مالی بر سیاست‌گذار پولی با تأکید بر شبکه‌ی بانکی: تبیین و ارائه‌ی شواهدی از اقتصاد ایران (مقاله‌ی در حال کار). تهران: پژوهشکده‌ی پولی و بانکی.

^۲ پژوهشگر گروه مدل‌سازی پژوهشکده‌ی پولی و بانکی و دانشجوی دکتری اقتصاد پولی و مالی دانشگاه تربیت مدرس.

آدرس ایمیل: a.bahador@mbri.ac.ir

■ مقدمه

دستیابی به نرخ تورم تک‌رقمی پایدار در اقتصاد ایران در گرو اجرای موفق دو دسته اقدام مکمل است؛ دسته‌ی اول سیاست‌گذاری‌های اقتصادی و دسته‌ی دوم اصلاحات نهادی-ساختاری (بهادر، بیات، کرمی، و مدنی‌زاده، ۱۳۹۳)^۱. اصلاحات نظام نظارت بانکی و سلامت شبکه‌ی بانکی از جهات مختلف برای اقتصاد اهمیت دارد. این یادداشت عنوان می‌کند نظام نظارت بانکی مؤثر و شبکه‌ی بانکی سالم از ضروریات نهادی-ساختاری است که برای پایداری نرخ تورم تک‌رقمی لازم است و برای تبیین این موضوع، بر احتمال وقوع پدیده‌ی تفوق بخش مالی^۲-بانکی (یعنی سلطه‌ی عملکرد بخش بانکی بر عملکرد سیاست‌گذار پولی) در اقتصاد ایران تأکید می‌کند.

این بررسی نشان می‌دهد احتمالاً تفوق بخش مالی در کنار پدیده‌ی شناخته‌شده‌ی سلطه‌ی مالی^۳ (یعنی سلطه‌ی عملکرد بخش دولتی بر عملکرد سیاست‌گذار پولی) از عوامل ساختاری تورم مزمن در اقتصاد ایران است. به‌طور سنتی در اقتصاد ایران، تفوق بخش مالی عامل مستقلی از سلطه‌ی مالی شناخته نشده و عامل بسیاری از بدهی‌های نظام بانکی به بانک مرکزی تکالیف دولتی عنوان شده است. یادداشت حاضر با پذیرش اثرگذاری زیاد بی‌انضباطی بودجه‌ای از طریق شبکه‌ی بانکی بر ترانزنامه‌ی بانک مرکزی از این دیدگاه دفاع می‌کند که مشکلات ساختاری شبکه‌ی بانکی در اقتصاد ایران تشکیل‌دهنده‌ی بخش دیگری از بدهی‌های شبکه‌ی بانکی به بانک مرکزی است. اگر اصلاحات نهادی لازم برای نهادینه‌کردن نرخ تورم تک‌رقمی بسته‌ای جامع در نظر گرفته شود، «اصلاحات حوزه‌ی بانکی» از اجزای انکارناپذیر این بسته است.

یادداشت حاضر در بخش بعد بروز تفوق بخش مالی-بانکی بر سیاست پولی را در قالب چند سازوکار تبیین می‌کند. سپس با اذعان به محدودیت‌های اطلاعاتی-داده‌ای شبکه‌ی بانکی، شواهدی را مرور می‌کند که نشان می‌دهد شبکه‌ی بانکی ایران با کاستی‌هایی مواجه است که بانک مرکزی را در معرض بروز تفوق بخش مالی قرار می‌دهد. در نهایت، بخش چهارم به جمع‌بندی مباحث مطرح‌شده اختصاص دارد.

■ احتمال بروز تفوق بخش مالی

در نگاهی کلی می‌توان گفت نظام بانکی مدرن بر مبنای نظام بانکی دورکنی^۴ - یعنی تفکیک بانک مرکزی و سایر بانک‌ها اعم از تجاری و غیرتجاری - بنا شده است، اما در این نظام این دو رکن با یکدیگر تعامل دارند. در نظام بانکی مدرن، بانک مرکزی

^۱ بهادر، ع.، بیات، س.، کرمی، ه.، و مدنی‌زاده، س.ع. (۱۳۹۳). الزامات تحقق تورم یک‌رقمی پایدار، ارائه‌شده در اولین کنفرانس اقتصاد ایران. مؤسسه‌ی عالی آموزش و پژوهش مدیریت و برنامه‌ریزی، تهران.

^۲ financial dominance

^۳ fiscal dominance

^۴ در ادبیات اقتصادی، نظام بانکی دوگانه به تفکیک بانک‌های ایالتی و ملی اشاره دارد اما در اینجا لفظ دورکنی برای تفکیک بانک‌های تجاری و غیرتجاری از بانک مرکزی استفاده شده است.

بانک بانک‌ها و بانک دولت (به‌طور مشخص خزانه) است و مؤسسات سپرده‌پذیر و بانک‌های دیگر (اعم از تجاری، توسعه‌ای، تخصصی، و غیره) به‌عنوان مؤسسات و بانک‌های عرضه‌کننده خدمات مالی به نهادهای حقوقی و افراد حقیقی فعالیت می‌کنند. در این معماری، بانک مرکزی در مقام بانک بانک‌ها علاوه بر انجام مبادلات بین‌بانکی - از طریق ذخایر و حساب‌های بانک‌ها نزد بانک مرکزی - و وظایف نظارتی (در صورت عدم تفکیک مقام ناظر از بانک مرکزی)، وظیفه‌ی آخرین مرجع وام‌دهنده^۱ را نیز برعهده دارد.^۲

در یک شبکه‌ی بانکی نسبتاً کارآمد، مبادلات بین‌بانکی (از طریق ذخایر و حساب‌ها نزد بانک مرکزی) با نظارت بانک مرکزی باعث می‌شود جزء کوچکی از نیازهای نقدینگی موقت و کوتاه‌مدت شبکه‌ی بانکی توسط بانک مرکزی تأمین گردد. در مقابل در یک نظام بانکی غیرکارآمد، ضعف‌های مهمی شناسایی می‌شود که می‌تواند موجب افزایش رجوع بانک‌ها به بانک مرکزی و شکل‌گیری تفوق بخش مالی گردد. به بیان دقیق‌تر، اگر بانک‌ها به دلیل ضعف حوزه‌ی نظارت بانکی و عملیات پولی بانک مرکزی، عدم مدیریت ریسک نقدینگی و اعتباری در بانک‌ها (ناشی از عدم توسعه‌یافتگی دانش فنی، آشنانیدن به استانداردهای روز، و...)، یا وجود قیدهای جانبی (مانند نبود بازار بین‌بانکی تقویت شده یا بازار اوراق نقد) مدیریت نقدینگی صحیحی نداشته باشند؛ بروز تفوق بخش مالی و رشد مزمن پایه‌ی پولی ناشی از بدهی بانک‌ها طبیعی است.

از دیگر سازوکارهای اثرگذاری شبکه‌ی بانکی در عملکرد سیاست پولی این است که بانک مرکزی وظیفه‌ی آخرین مرجع وام‌دهنده را نیز برعهده دارد؛ بدین معنا که پیش‌بینی می‌شود بانک مرکزی تنها در موارد بسیار ویژه - که نظام مالی با ریسک سیستمی^۳ مواجه است - به‌طور موقت از هدف ثبات سطح عمومی قیمت‌ها (هدف اصلی سیاست پولی) به نفع ثبات نظام مالی صرف‌نظر کند و به تأمین نقدینگی اضطراری مؤسسات مالی بپردازد. تجربه‌ی بحران‌های مالی - به‌ویژه بحران ۲۰۰۸ - به‌خوبی نشان می‌دهد قاعده‌گذاری و نظارت در بخش مالی و نیز اعمال سیاست‌های احتیاطی کلان در تأمین ثبات بخش مالی نقش بسیار مهمی دارد بنابراین، سیاست پولی نمی‌تواند و نباید تنها ابزار یا اولین ابزار حفظ ثبات بخش مالی باشد.

در صورتی‌که مجموعه‌ی اقدامات لازم برای تأمین ثبات بخش مالی - اعم از مقررات‌گذاری و نظارت در بخش مالی، اعمال سیاست‌های احتیاطی کلان، و نیز تأمین نقدینگی اضطراری - به صورت رسمی و غیررسمی به‌خوبی طراحی نشود، سیاست پولی در معرض بروز تفوق بخش مالی قرار می‌گیرد و هدف ثبات قیمتی در سایه‌ی هزینه‌های سنگین بی‌ثباتی بخش مالی به هدفی درجه‌دو تبدیل می‌شود.

انکارناپذیر است که وظیفه‌ی آخرین مرجع وام‌دهندگی به‌کمبود نقدینگی کوتاه‌مدت شبکه‌ی بانکی مربوط است، اما در وضعیتی ابعاد ضعف‌هایی که به انفعال سیاست‌گذار پولی می‌انجامد از کمبود نقدینگی کوتاه‌مدت شبکه‌ی بانکی فراتر می‌رود.

^۱ lender of last resort

^۲ بانک مرکزی به‌عنوان سیاست‌گذار پولی وظایف دیگری نیز دارد که در صورت وجود اخلاص در این موارد، نرخ تورم تک‌رقمی پایدار از دست می‌رود. وظایف مطرح‌شده مسیرهای مستقیم‌تری برای اثرگذاری بخش مالی - بانکی (تفوق بخش مالی) در ثبات قیمتی است.

^۳ systemic risk

برای مثال، اگر کشوری شبکه‌های ایمنی کارآمد (بیمه‌ی سپرده و...) و سازوکارهای قانونی و اجرایی لازم را برای طی کردن فرایندهای ورشکستگی و بازسازی بانک‌ها نداشته باشد؛ می‌توان پذیرفت که احتمال دارد سیاست‌گذاران پولی به علت اهمیت ثبات مالی و جایگاه حساس بانک‌ها، در ازای از دست رفتن ثبات قیمتی، از ورشکستگی بانک‌ها اجتناب کنند.

بر این اساس مبنای خطر تفوق بخش مالی در برخی کشورها نقدینه‌خواهی اضطراری و کوتاه‌مدت است، اما سازوکارهای این تفوق بسته به ساختار نهادی و قانونی هر کشور طیف وسیعی از چرخه‌ی مدیریت ریسک بانک‌ها (اعم از ریسک نقدینگی، ریسک اعتباری، و کفایت سرمایه) تا معایب ساختاری دیگر شبکه‌ی بانکی را شامل می‌شود.

بر اساس این واقعیت‌ها، لازمه‌ی نهادینه‌شدن نرخ تورم تک‌رقمی فراهم‌کردن بسترهای شکل‌گیری شبکه‌ی بانکی سالم و نظام نظارتی مؤثر است و در غیر این صورت اگر نظام بانکی با ریسک سیستمی مواجه باشد، احتمالاً ثبات قیمتی نسبت به ثبات بخش مالی در حاشیه قرار می‌گیرد و دستاورد نرخ تورم تک‌رقمی از بین می‌رود. برای تأیید این نتیجه به تجربه‌ی ترکیه اشاره می‌شود که در آن، انفعال مقام پولی (نسبت به ضعف‌های ساختاری بودجه‌ای و بانکی) و تورم مزمن در اقتصاد تنها زمانی درمان شد که اصلاحات ساختاری عمیق - شامل بازسازی نظام بانکی - در آن صورت گرفت.

■ برخی شواهد آماری نظام بانکی در ایران

پس از بررسی این سازوکارها پرسش اساسی این است که آیا بخش بانکی در اقتصاد ایران زمینه را برای دستیابی و حفظ دستاورد ثبات قیمتی توسط سیاست‌گذار پولی فراهم می‌کند یا خیر.

متأسفانه، اقتصاد ایران همواره و به‌ویژه در سال‌های اخیر با چالش‌های جدی مرتبط با ثبات بخش بانکی مواجه است. بنابراین در اقتصاد ایران، احتمال بروز تفوق بخش مالی وجود دارد. شواهد آماری لازم برای پشتیبانی از این فرضیه به سه دسته تقسیم می‌شود که عبارت است از روند کل‌های^۱ بخش بانکی (تغییرات سهم بدهی بانک‌ها به بانک مرکزی)، نمونه‌ای از شاخص‌های مدیریت ریسک (سهم مطالبات غیرجاری از مانده‌ی تسهیلات اعطایی)، و نمونه‌ای از شاخص‌های نظارتی (کفایت سرمایه).

پیش از تبیین این شواهد، یادآوری دو نکته ضروری به‌نظر می‌رسد. اول اینکه شواهدی که در ادامه می‌آید وضعیت کلان شبکه‌ی بانکی را تصویر می‌کند و فقط برخی آمارهای کلان در شبکه‌ی بانکی را نشان می‌دهد، بنابراین نتایج قابل تعمیم به تک‌تک بانک‌های شبکه‌ی بانکی نیست و به‌مقتضای هدف یادداشت در این شواهد بانک‌های دارای وضعیت مطلوب از بانک‌های با وضعیت نامطلوب تفکیک نشده‌اند. دوم اینکه با توجه به ظرفیت‌های اطلاعاتی و محدودیت‌های داده‌ای اثبات قریب به یقین این فرضیه بسیار دشوار است. در ادامه، از شواهد به‌دست‌آمده از داده‌های ترازنامه‌ی بانکی در دسترس (مربوط به سال‌های ۱۳۸۵ - ۱۳۹۲) برای تأیید این فرضیه استفاده می‌شود.

^۱ aggregates

دسته‌ی اول شواهد به روند کل‌های بخش بانکی مربوط است. مهم‌ترین متغیر در این حوزه تغییرات سهم بدهی بانک‌ها به بانک مرکزی در پایه‌ی پولی است. بررسی شواهد آماری نشان می‌دهد سهم بدهی بانک‌ها از پایه‌ی پولی پس از دهه‌ی ۱۳۸۰ روند صعودی دارد. افزایش سهم بدهی بانک‌ها به بانک مرکزی فقط ناشی از افزایش سهم بدهی بانک‌های دولتی و تخصصی (تکالیف دولتی) نیست، بلکه بدهی بانک‌های خصوصی و خصوصی‌شده به بانک مرکزی نیز در سال‌های اخیر در حال افزایش است که می‌تواند به دلیل عدم تمایل بانک مرکزی به تضعیف نقدینگی این بانک‌ها باشد. بنابراین، نمی‌توان انتظار داشت اصلاح تکالیف دولتی به‌تنهایی موجب بهبود بدهی بانک‌ها به بانک مرکزی شود و اصلاحات بنیادین در نظام بانکی ضروری به نظر می‌رسد.

دسته‌ی دوم شواهد برای تقویت فرضیه‌ی احتمال بروز تفوق بخش مالی شواهد آماری‌ای است که نشان می‌دهد شبکه‌ی بانکی ایران در مدیریت ریسک‌های مختلف خود مناسب عمل نمی‌کند. ریسک‌هایی که یک بانک با آنها مواجه می‌شود متنوع است، اما در اینجا برای نمونه بر ریسک اعتباری تمرکز می‌شود که یکی از مهم‌ترین سازوکارهای ایجاد ریسک نقدینگی در شبکه‌ی بانکی ایران است. بنا بر شواهد آماری، نسبت مطالبات غیرجاری^۱ به خالص تسهیلات اعطایی در شبکه‌ی بانکی ایران حتی در مقایسه با برخی کشورهای در حال توسعه نیز زیاد است. علاوه بر این، الزامات و شرایط نظارتی به شبکه‌ی بانکی اجازه می‌دهد ذخایر کمتری برای این نسبت زیاد مطالبات غیرجاری بگیرند. بررسی آمارها نشان می‌دهد سهم زیادی از مطالبات غیرجاری از تسهیلات غیرتکلیفی ناشی می‌شود. این شواهد با زیادبودن سهم مطالبات غیرجاری در شبکه‌ی بانکی ایران همخوانی دارد و فرضیه‌ی وجود کاستی‌های جدی در مدیریت ریسک و نظام نظارتی را تقویت می‌کند.

دسته‌ی سوم شواهد برای تقویت فرضیه‌ی احتمال بروز تفوق بخش مالی شواهد آماری مربوط به نسبت‌های نظارتی نظام بانکی است. مهم‌ترین نسبت نظارتی نسبت کفایت سرمایه است. بررسی داده‌های شبکه‌ی بانکی نشان می‌دهد می‌توان برای کمتربودن (برآورد) نسبت کفایت سرمایه از ۸ درصد شواهد آماری ارائه کرد. شواهد آماری وجود روند اصلاحی در این نسبت نظارتی را تأیید نمی‌کنند. اسفندیاری و خوشنود (۱۳۹۳)^۲ نیز این فرضیه را می‌پذیرند.

شواهد بیشتری برای شناخت معضلات نظام بانکی در ایران وجود دارد، اما با همین شواهد نیز می‌توان بیان کرد بهبود شاخص‌های سلامت نظام بانکی در ایران یکی از مهم‌ترین چالش‌های بانک مرکزی در سال‌های پیش روست و این مسئله احتمال بروز تفوق بخش مالی و در حاشیه قرارگرفتن سیاست پولی را افزایش می‌دهد. توجه شود که این شواهد می‌تواند مانند علائم ظاهری یک بیماری حاکی از ضعف‌های ساختاری نظام بانکی باشد.

^۱ مطالبات غیرجاری شبکه‌ی بانکی از عوامل کلان و خارج از شبکه‌ی بانکی نیز تأثیر می‌پذیرد، اما با توجه به در دسترس نبودن اطلاعات دقیق‌تر و اینکه پیش‌بینی می‌شود در صورت وجود نظارت و توصیه‌های پیشگیرانه‌ی مقام ناظر، اثر برخی عوامل کوتاه‌مدت باشد و با افزایش دوره‌ی مطالعه از بین برود، مطالبات غیرجاری شبکه‌ی بانکی شاخصی ابتدایی از مدیریت ریسک نظام بانکی تلقی می‌شود.

^۲ اسفندیاری، م. و خوشنود، ز. (۱۳۹۳). ارزیابی سرمایه‌ی بانک‌ها بر اساس استانداردهای بین‌المللی. در *چالش‌های پولی و بانکی اقتصاد ایران*، تحلیل وضعیت و توصیه‌های سیاستی (صص. ۵۱۵-۵۲۰). تهران: پژوهشکده‌ی پولی و بانکی.

■ جمع‌بندی و توصیه‌های سیاستی

بنا بر این یادداشت، وجود برخی کاستی‌های ساختاری در شبکه‌ی بانکی همراه با معماری نظام بانکی مدرن به‌طور بالقوه می‌تواند باعث بروز پدیده‌ی تفوق بخش مالی-بانکی بر سیاست‌گذار پولی شود. بررسی شواهدی چند از وضعیت نظام بانکی ایران نشان می‌دهد این نظام دچار برخی ضعف‌های ساختاری است. نکته‌ی مهم این است که این مشکلات ساختاری به صورت مزمن در اقتصاد ایران مشاهده می‌شود و در صورت برطرف‌نشدن، پایداری دستاورد احتمالی نرخ تورم تک‌رقمی به‌خطر می‌افتد. بنابراین اگر اصلاحات نهادی لازم برای نهادینه‌کردن نرخ تورم تک‌رقمی یک بسته‌ی جامع در نظر گرفته شود، «اصلاحات حوزه‌ی بانکی» یکی از اجزای این بسته‌ی اصلاحات است.

باید توجه داشت که ریشه‌ی این مشکلات ساختاری در نظام‌های نظارت بانکی، مدیریت نقدینگی بانک مرکزی، مدیریت ریسک شبکه‌ی بانکی، و عوامل جانبی (بازار بین بانکی، بازار اوراق بهادار، تکالیف دولت، و غیره) است. بخشی از مشکلات شبکه‌ی بانکی از تعاملات نادرست بخش دولتی با اقتصاد و شبکه‌ی بانکی ناشی می‌شود و احتمالاً اصلاح این حوزه با برخی موانع سیاسی و اجتماعی روبه‌روست، اما همچنان حوزه‌ی وسیعی از اصلاحات ساختاری در قلمروی نظام بانکی است و بانک مرکزی می‌تواند متولی و آغازگر این اصلاحات ساختاری باشد.

بر این مبنا اگر تورم مزمن اقتصاد ایران (حدود ۱۲-۱۸ درصد) هسته‌ی تورم و ناشی از برخی عوامل ساختاری تلقی شود، ازدست‌رفتن موارد انگشت‌شمار دستاوردهای نرخ تورم تک‌رقمی در سال‌های گذشته از عدم اصلاح این عوامل ساختاری منتج شده است. بخش مهمی از این مشکلات ساختاری ریشه در مسائل اقتصاد سیاسی و نظام بودجه‌ریزی و دولتی ایران دارد؛ اما مشکلات ساختاری نظام بانکی نیز بخشی از علل ایجادکننده‌ی هسته‌ی ساختاری تورم مزمن است که هم دستاوردهای تورمی را ناپایدار می‌کند و هم به صورت بالقوه در مواردی که برای کاهش نرخ تورم فقط بر سیاست‌های انقباضی پافشاری و از اصلاحات ساختاری غفلت می‌شود (به‌علت مشکل‌آفرینی و هزینه‌های زیاد این سیاست‌ها)، سیاست‌گذاران را از ادامه‌ی راه منصرف می‌کند.

فهرست گزارش‌های پژوهشی

عنوان	کد گزارش	نویسنده / نویسندگان
۱۳۹۴		
آسیب‌شناسی اوراق مشارکت بانک مرکزی از دیدگاه فقهی-اقتصادی	MBRI-PN-94025	حسین میثمی
مدیریت بدهی بانک‌ها به بانک مرکزی: پیش‌شرط تحقق نرخ تورم تک‌رقمی	MBRI-PN-94024	مریم همتی
کاستی‌های بازارهای مالی ایران و ثبات قیمتی	MBRI-PN-94023	علی بهادر
کلان‌نگاری بانکداری سایه‌ای در ایران	MBRI-PN-94022	محمد ارباب‌افضلی، مهشید شاهچرا، ماندانا طاهری
مسیر آتی نظام مالی: بانک محور یا بازار محور	MBRI-RR-94021	زهرا خوشنود
آثار مؤلفه‌های بخش حقیقی و رشد قیمت دارایی‌ها در مطالبات غیرجاری بانک‌ها	MBRI-PN-94020	حسین باستانزاد، محمدولی پور پاشا، هادی حیدری
شاخص‌سازی قیمت‌های تجارت خارجی ایران	MBRI-RP-94019	سجاد ابراهیمی
طراحی اوراق بهادار اسلامی تورم پیوند در نظام مالی ایران	MBRI-PN-94018	رسول خوانساری و امیر حسین اعتصامی
شمول مالی در ایران: مقایسه‌ای بر اساس معیارهای پایه‌ای گروه ۲۰	MBRI-PN-94017	مجید عینیان
نقد و بررسی پیش‌نویس طرح قانون عملیات بانکی بدون ربا	MBRI-SR-94016	
تحلیل سازوکار تعدیل نسبت کفایت سرمایه در دوره‌های رکود و رونق	MBRI-PN-94015	زهرا خوشنود، مرضیه اسفندیاری
نقش اوراق بهادار اسلامی در تامین کسری بودجه دولتی	MBRI-PP-94014	وهاب قلیچ
حکمرانی شرکتی در نظام‌های بانکی منتخب و نقش بانک‌های مرکزی	MBRI-RR-94013	مهرداد سپه‌وند، حمید قنبری، امین جعفری، لیلا محرابی
طراحی ابزارهای اسلامی جهت ارائه تسهیلات قاعده‌مند توسط بانک مرکزی	MBRI-PN-94012	حسین میثمی، حسین توکلیان
صورت عملکرد سپرده‌های سرمایه‌گذاری: ارتقای پاسخگویی در مدل کسب و کار بانکداری بدون ربا، همگرا با IFRS	MBRI-PP-94011	احمد بدری
قواعد مالی و هدف‌گذاری تورمی	MBRI-PN-94010	ژاله زارعی
عملیات بازار باز در بانکداری مرکزی نوین و تحلیل آن از منظر فقهی	MBRI-RR-94009	حسین میثمی
عوامل مؤثر بر تحقق سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی در نظام بانکی	MBRI-PN-94008	وهاب قلیچ و رسول خوانساری
ناخنتایی عملیات بازار باز	MBRI-WP-94007	پیر پائولو بنینو، سالواتور نیستیکو
برآورد ارزش خدمات خانگی کشور با تأکید بر خدمات زنان خانه‌دار	MBRI-RR-94006	ابوالفضل خاوری نژاد
افق زمانی گذار به تورم تک‌رقمی پایدار در سایه سیاست پولی و ارزی	MBRI-PN-94005	حمید زمان‌زاده
برگزیدگان حوزه‌های مختلف بانکداری مرکزی در سال ۲۰۱۴	MBRI-TR-94004	ژاله زارعی و ایلناز ابراهیمی
نظام‌های ارزی: دسته بندی، شناسایی و آثار اقتصادی	MBRI-RP-94003	علی بهادر
قدرت قانونی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	MBRI-WP-94002	زهرا خوشنود، پی‌یر ای. بولتز
معرفی یک شاخص شرایط پولی جدید برای اقتصاد ایران	MBRI-WP-94001	مریم همتی
۱۳۹۳		
عوامل مؤثر بر بهره‌مندی از وام و شکل‌گیری تقاضا برای وام در خانوارهای شهری	MBRI-RR-93042	فرهاد نیلی و مرضیه اسفندیاری
ساختار هزینه‌ای بنگاه‌ها و تقاضا برای منابع مالی	MBRI-PN-93041	فرهاد نیلی و امینه محمودزاده
رتبه‌بندی موسسات مالی اسلامی برتر جهان در سال ۲۰۱۴	MBRI-TR-93040	لیلا محرابی
تحلیل پویایی‌های تورم و رشد اقتصادی در ایران	MBRI-PN-93039	سیدعلی مدنی زاده، هومن کرمی، سعید بیات
بررسی آمار و اطلاعات حوزه تأمین مالی	MBRI-PN-93038	مجید عینیان، امینه محمودزاده
ارزیابی ساختار ترازنامه و واسطه‌گری مالی شبکه بانکی کشور	MBRI-PN-93037	مهشید شاهچرا و ماندانا طاهری
چارچوبی برای اصلاح سیاستگذاری پولی در ایران	MBRI-PP-93036	سید احمدرضا جلالی نائینی و محمدامین نادریان
قواعد مالی و پیاده‌سازی آن در ایران	MBRI-PP-93035	ژاله زارعی
گزارش ادواری «چشم‌انداز کوتاه‌مدت اقتصاد کلان ایران» دی ماه ۱۳۹۳	MBRI-PR-93034	حمید زمان‌زاده
گزارش ماهانه پیش‌بینی تورم، دی ماه ۱۳۹۳	MBRI-PR-93033	سیدعلی مدنی زاده، سعید بیات، هومن کرمی

عنوان	کد گزارش	نویسنده/ نویسندگان
رهنگاشت بانکداری مرکزی ایران در افق میان مدت	MBRI-PP-93032	حمید زمان زاده، مریم همتی و حسین توکلیان
تجربه شیلی، ترکیه و برزیل در بازنگری چارچوب سیاست پولی	MBRI-PN-93031	ایلناز ابراهیمی
تنگنای اعتباری از شواهد خرد تا پیامدهای کلان	MBRI-PP-93030	فرهاد نیلی و امینه محمودزاده
صکوک بیع دین به عنوان ابزار سیاست پولی	MBRI-PN-93029	حسین میثمی
رکود تورمی و راهکارهای خروج	MBRI-PP-93028	محمدحسین رحمتی و سیدعلی مدنی زاده
رکود تورمی در ایران: نظم‌های آماری و عوامل آن	MBRI-PP-93027	محمدحسین رحمتی، سیدعلی مدنی زاده، فاطمه نجفی
مدیریت نرخ ارز تحت نظام ارزی خزنده در کریدور	MBRI-PP-93026	حمید زمان زاده، علی بهادر، حسین باستانزاده، حسین توکلیان
مطالبات غیر جاری یا دارایی‌های مسموم بانک‌ها	MBRI-PP-93025	فرهاد نیلی و امینه محمودزاده
گزارش ادواری «چشم‌انداز کوتاه مدت اقتصاد کلان ایران» (آبان ماه ۱۳۹۳)	MBRI-PR-93024	حمید زمان زاده
گزارش فصلی متغیرهای اقتصاد کلان (تابستان ۱۳۹۳)	MBRI-PR-93023	دکتر سیدعلی مدنی زاده، دکتر رامین مجاب، سجاد ابراهیمی، سعید بیات، مجید عینیان، هومن کرمی
گزارش ماهانه پیش بینی تورم (آبان ماه ۱۳۹۳)	MBRI-PR-93022	دکتر سیدعلی مدنی زاده، سعید بیات، هومن کرمی
گزارش فصلی تولید صنعتی ایران (تابستان ۱۳۹۳)	MBRI-PR-93021	سجاد ابراهیمی
شکست بازار اعتبارات	MBRI-PP-93020	فرهاد نیلی و امینه محمودزاده
سیستم حسابهای ادغام شده محیط زیستی و اقتصادی ایران (حساب اقماری محیط زیست ایران (SEEAIRAN))	MBRI-RR-93019	ابوالفضل خاوری نژاد
بررسی اثرات دور اول و دوم تحولات اقتصاد کلان بر ترازنامه بانک‌ها	MBRI-PN-93018	هادی حیدری
گواهی سپرده مدت‌دار سرمایه‌گذاری خاص: کاستی‌ها و راه‌حل‌ها	MBRI-PN-93017	رسول خوانساری، ماندانا طاهری، حمید زمان زاده
پیش‌بینی تورم ایران با استفاده از منحنی فیلیپس	MBRI-WP-93016	سید مهدی برکچیان، سعید بیات، هومن کرمی
چرخه‌های تجاری و اعتباری	MBRI-PP-93015	فرهاد نیلی و امینه محمودزاده
ارتباط پول و قیمت؛ با تمرکز بر اجزای شاخص قیمت مصرف‌کننده	MBRI-PP-93014	رامین مجاب
ارزیابی پویایی صنعت بانکداری ایران با تأکید بر رقابت پذیری	MBRI-PN-93013	اعظم احمدیان
هدف‌گذاری تورم؛ لزوم اعمال و پیش‌شرط‌های اساسی	MBRI-PN-93012	ایلناز ابراهیمی
ضرورت بازسازی چارچوب ارتباطی بانک مرکزی	MBRI-PP-93011	مریم همتی
کنترل اثرات ناپایداری و شکست ساختاری تورم با مدل‌های غیرخطی و زمان متغیر	MBRI-WP-93010	سید مهدی برکچیان، سعید بیات، هومن کرمی
راهکاری در جهت تقویت رعایت اصول شریعت در قراردادهای بانکی	MBRI-PN-93009	وهاب قلیچ و فرشته ملاکریمی
ارزیابی سرمایه بانک‌ها بر اساس استانداردهای بین‌المللی	MBRI-PN-93008	زهرا خوشنود و مرضیه اسفندیاری
پیش‌بینی تورم ایران با استفاده از عوامل مشترک اجزای شاخص قیمت کالاها و خدمات	MBRI-WP-93007	سید مهدی برکچیان، سعید بیات، هومن کرمی
وضعیت صنایع در دوره های رونق و رکود	MBRI-PN-93006	مجید عینیان
ارزیابی وضعیت مطالبات غیر جاری در نظام بانکی ایران و مقایسه آن با سایر کشورها	MBRI-PN-93005	لیلا محرابی
معرفی روش‌های تامین مالی اسلامی در کشورهای مختلف	MBRI-PN-93004	لیلا محرابی
سپر سرمایه مخالف چرخه سندی از جمله اسناد توافق‌نامه سرمایه بال سه	MBRI-PP-93003	زهرا خوشنود
آسیب‌شناسی بازار بین‌بانکی ریالی در ایران با تأکید بر ابعاد فقهی	MBRI-PP-93002	رسول خوانساری
اثر پسماند جانشینی پول در ایران	MBRI-RR-93001	سامان قادری
۱۳۹۲		
ضرورت بازسازی چارچوب ارتباطی بانک مرکزی	MBRI-9228	مریم همتی
استقلال بانک مرکزی؛ گام نخست در پیشبرد اهداف سیاست‌گذاری پولی	MBRI-9227	مریم همتی
تأثیر نوسانات متغیرهای کلان اقتصادی بر مطالبات غیر جاری بخش بانکی؛ رهیافت اقتصادسنجی	MBRI-9226	حامد عادل نیک

نویسنده / نویسندگان	کد گزارش	عنوان
احمدعلی رضایی	MBRI-9225	اثرات پویای حجم کل بدهی‌ها بر بخش واقعی اقتصاد ایران (۱۳۶۰-۱۳۹۰) و ارزیابی آن به عنوان سازوکار هشداردهنده وقوع بحران مالی
اعظم احمدیان	MBRI-9224	ارزیابی عملکرد بانک‌ها در سید دارایی، بدهی، سود و زیان در سال‌های ۱۳۹۱-۱۳۹۲
اعظم احمدیان	MBRI-9223	تحلیل سهم از بازار بانک‌ها (۱۳۹۰-۱۳۹۱)
اعظم احمدیان	MBRI-9222	ارزیابی شاخص‌های سلامت بانکی، در بانک‌های ایران (۱۳۹۰-۱۳۹۱)
لیلا محرابی	MBRI-9221	تجربه بانک‌های توسعه‌ای در بحران اقتصادی جهان و تحولات پس‌انداز و سرمایه‌گذاری در اقتصاد جهانی
وهاب قلیچ، لیلا محرابی	MBRI-9220	وضعیت آماری موسسات مالی اسلامی برتر در جهان (با تأکید بر نقش بانک‌های ایرانی)
حجت تقی‌لو	MBRI-9219	پایداری تورم و عوامل موثر بر آن در اقتصاد ایران
دکتر محمداسماعیل توسلی و وهاب قلیچ	MBRI-9217	مالیات تورمی در ترازوی عدالت
رسول خوانساری، رضا یارمحمدی	MBRI-9216	مدیریت ثروت اسلامی
فرشته ملاکریمی	MBRI-9215	بررسی دیدگاه‌های فقهی پیرامون مسأله جبران کاهش ارزش پول
ماندانا طاهری، فرهاد نیلی	MBRI-9214	تحلیل عاملی نسبت‌های مالی بنگاه‌های صنعتی پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران
رسول خوانساری، حسین میثمی، لیلا محرابی	MBRI-9213	صکوک کوتاه‌مدت و کاربردهای آن در بانکداری و مالی اسلامی
سید مهدی برکچیان، سعید بیات، هومن کرمی	MBRI-9212	جعبه ابزار پیش‌بینی تورم در اقتصاد ایران
حسین میثمی	MBRI-9211	محاسبه سود قطعی سپرده‌گذاران در بانکداری بدون ربا
اعظم احمدیان	MBRI-9210	ارزیابی عملکرد صنعت بانکداری در ایران (مقایسه سال‌های ۱۳۸۹ و ۱۳۹۰)
حمید قنبری	MBRI-9209	نگاهی به چارچوب قانونی، نهادی و نظارتی ورشکستگی بانک
اعظم احمدیان	MBRI-9208	تحلیل شاخص‌های عملکرد شبکه بانکی در تأمین مالی تولید
مصعب عبدالهی آرائی	MBRI-9207	بسترهای تشکیل منطقه بهینه پولی بین کشورهای سازمان همکاری اقتصادی (اگو)
حسین میثمی	MBRI-9206	حاکمیت شرکتی، نظارت و مقررات احتیاطی در موسسات مالی اسلامی: گزارش پنجمین روز مدرسه زمستانه بانکداری اسلامی
وهاب قلیچ	MBRI-9205	استانداردهای حسابداری و حسابرسی در موسسات مالی اسلامی: گزارش چهارمین روز مدرسه زمستانه بانکداری اسلامی
لیلا محرابی	MBRI-9204	مدیریت دارایی و بدهی در بانک‌های اسلامی: گزارش سومین روز مدرسه زمستانه بانکداری اسلامی
رسول خوانساری	MBRI-9203	مدیریت ریسک در بانک‌های اسلامی: گزارش دومین روز مدرسه زمستانه بانکداری اسلامی
فرشته ملاکریمی	MBRI-9202	اصول و مقررات شرعی در معاملات و تأمین مالی: گزارش اولین روز مدرسه زمستانه بانکداری اسلامی
حسین میثمی	MBRI-9201	تورم و جبران کاهش ارزش پول از دیدگاه اسلامی: گزارش هفتمین جلسه نقد پژوهش‌های بانکداری و مالی اسلامی
۱۳۹۱		
حسین میثمی	MBRI-9111	پولی کردن کسری بودجه از منظر اقتصاد اسلامی: گزارش ششمین جلسه نقد پژوهش‌های بانکداری و مالی اسلامی
فرشته ملاکریمی	MBRI-9110	مجموعه روایات ربا(بخش اول)
فرشته ملاکریمی	MBRI-9109	بررسی فقهی و حقوقی وثایق بانکی
فرهاد نیلی و مرضیه اسفندیاری	MBRI-9108	عوامل مؤثر بر استفاده خانوارهای شهری از انواع خدمات مالی
زهرا خوشنود	MBRI-9107	ضرورت معرفی رهنمود جدیدی در مدیریت ریسک نقدینگی با توجه به تحولات سیستم مالی در ایران
لیلا محرابی	MBRI-9106	ساختار بانکداری اسلامی در کشورهای اسلامی: نمونه موردی کشور مالزی
حسین میثمی	MBRI-9105	مفهوم‌شناسی ربا و بهره
وهاب قلیچ	MBRI-9104	تورق چیست؟
لیلا محرابی	MBRI-9103	چشم‌انداز اقتصاد اسلامی بر بحران مالی جهانی
لیلا محرابی	MBRI-9102	وضعیت بانکداری اسلامی در کشورهای منطقه MENA
ایلناز ابراهیمی	MBRI-9101	بحران یورو؛ ریشه‌های پیدایش و سناریوهای آینده

عنوان	کد گزارش	نویسنده / نویسندگان
۱۳۹۰		
عملیات بازار باز در چارچوب بانکداری بدون ربا (تابستان ۱۳۹۰)	MBRI-9008	حسین قضاوی، حسین بازمحمدی
کتاب‌شناسی اقتصاد ریاضی (پاییز ۱۳۹۰)	MBRI-9007	فرهاد نیلی
برآورد قدرت بازاری در شبکه بانک‌های دولتی ایران (بهار ۱۳۹۰)	MBRI-9006	سید صفدر حسینی
جنبه‌های اساسی تغییر واحد پول ملی؛ تجربه ونزوئلا (تابستان ۱۳۹۰)	MBRI-9005	ابوالفضل اکرمی، پیمان قربانی
اصول اساسی اثربخشی نظام‌های بیمه سپرده (تابستان ۱۳۹۰)	MBRI-9004	حسین معصومی، محمد روشن‌دل
ساز و کارهای تأمین مالی شرکت‌های کوچک و متوسط (بهار ۱۳۹۰)	MBRI-9003	زهرا سلطانی، زهرا خوشنود، طاهره اکبری آلاشتی
بانکداری اخلاقی در جهان (بهار ۱۳۹۰)	MBRI-9002	وهاب قلیچ
مالیات تورمی دلار (بهار ۱۳۹۰)	MBRI-9001	حسین قضاوی
۱۳۸۹		
بورس اوراق بهادار در ایران و برخی کشورهای منتخب	MBRI-8911	علی حسن‌زاده، اعظم احمدیان
قانون بانک مرکزی فدراسیون روسیه	MBRI-8910	امیر حسین امین آزاد، حسین معصومی
سیاست‌های پولی و قیمت نفت	MBRI-8909	مهدی منجمی
مدیریت نقدینگی وجوه نقد صندوق شعب با استفاده از مدل انتشار	MBRI-8908	هادی حیدری، زهرا زواریان، ایمان نوربخش
مصوبه تشکیل مراکز خدمات سرمایه‌گذاری استانی	MBRI-8907	لیلا محرابی
بررسی برنامه پنجم توسعه کشور	MBRI-8906	مهشید شاهچرا
آیین‌نامه اجرایی حمایت از صادرکنندگان خدمات فنی و مهندسی	MBRI-8905	طاهره اکبری آلاشتی
اثر خارجی بحران‌های مالی آمریکا و انگلستان بر دیگر نقاط جهان	MBRI-8904	ترانگ بوی، تامیم بایومی، مترجم: سوفی بیگلری
نقش یوآن در موفقیت تجاری چین	MBRI-8903	پرستو شجری
ادوار تجاری و آزمون علیت گرنجر	MBRI-8902	مجید صامتی، سعید دانی کریم زاده، لیلا نیلفروشان
امکان‌سنجی فقهی-اقتصادی استفاده از نهاد وقف در تأمین مالی خرد اسلامی	MBRI-8901	حسین میثمی، محسن عبدالهی، مهدی قائمی اصل

پژوهشکده پولی و بانکی

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

تهران: میدان آرژانتین، ابتدای بزرگراه آفریقا، پلاک ۱۰
کدپستی: ۱۵۱۴۹۴۷۱۱۱ صندوق پستی: ۷۹۴۹-۱۵۸۷۵

www.mbri.ac.ir